

A „KELET” előfizetési díja:

Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva	
Egész évre	16 frt.
Félre	8 „
Negyedre	4 „
Egy hóra helyben	1 frt 50 kr.
Egyes száma ára	7 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepek követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás:
Főter 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

AZ ÉRTÉKESBB CZIKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak

Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppalik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 86.) Haasensteiner et Volger (Wallbischgasse 10.) Bud. Mosse Publicistische Bureau Budapest. Haasensteiner et Volger hirdetés közv. irodája. Weiss Mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest Szervitátor 6. sz.

Nyitási czikkek
gármond sora után 25 kr. fizetendő.

A kongresszus.

Negyedik hónapja, hogy vajudik a kongresszus eszméje. Megvalósulását már számtalanszor helyezték kilátásba a diplomatiai hírek, de azért mind e mai napig nem valósult meg. Mindig közbejött egy és más: és a kongresszus mindig csak elmaradt. Egyfelől az angol-orosz, másfelől az osztrák-magyar-orosz tárgyalások töltötték be az időt a san-stefanoi szerződés aláírása óta. Közbe-közbe beleszólt a „becsületes (?) alkusz” is a tárgyalások meletébe.

Missiók is voltak bőviben. Ignatieff Bécsben, Suraloff Pétervárról, a német trónörökös pedig Londonban verte a vasat a békés kiegyenlítés érdekében.

Négy hónapi tárgyalásra, jegyzékváltásra és alkudozásra volt szükség, míg annyira haladtak az ügyek, hogy most a kongresszus terve nagyobb pozitívítással és valószínűséggel lép föl, mint eddig. Négy hónapi folytonos huzavonára volt szükség, míg Oroszországot kiverte egyik-másik posztójából az európai diplomácia, legkiváltképpen pedig monarchiánk és Anglia.

Az orosz diplomácia eddigi magatartása akkora fokú bizalmatlanságot keltett nyugaton, hogy csak Németország azon jótállása mellett jött létre a kongresszus, hogy Oroszország alá fogja vetni magát mindazon határozatoknak, melyekben a kongresszus meg fog állapodni, ha ugyan megállapodásra kerül a sor.

Mert ezt az eshetőséget sem lehet a valószínűségek sorából kihagyni. Az, hogy észlel egy európai tanácskozmány, még nem azonos a keleti ügyek békés elintézésével. Volt már rá példa, hogy ily tanácskozmányok eredménytelenül, eiker nélkül értek véget. Hogy csak két példát hozunk fel ugyancsak a keleti ügyek elintézésére végett tartott tanácskozmányokból: nem eszlott-e föl eredménytelenül a konstantinápolyi konferencia, mely pedig, ha sikerre vezet vala, Kelet-Európa meg lett volna kímélve a lezajlott háború rettentő csapásaitól?

És tudjuk, hogy a krimi háború folyamata alatt is Bécsben konferenciák tartottak, melyekben akkor Ausztria éppen azon „becsületes alkusz”, a közbenjáró szerepét játszta, mint most Németország. Mi lett az eredmény? Az, hogy a közbenjáró Ausztria javaslatai egy-másután megbuktak s Ausztria magára ingerelte Angliát és Franciaországot. A konferencia minden eredmény nélkül eszlott szét s csak Oroszország teljes leveretése után volt lehetséges a párisi tanácskozások

A „KELET” TÁRCZÁJA.

TIZENKETTÓDÍK ÓRÁBAN

ELBESZÉLÉS.

Írta:

EDLUNDHAGEN PRIGYES.

Kilenczedik fejezet.

(19-ik folytatás.)

Az est rendesen egy-egy látogatót hozott. Az amerikai ritkán hiányzott. Már ezidőt nyolcz nappal szándéka volt elutazni, de mindig kapott egy vagy más okot elutazását még huszonnyolc óráig tovább halasztani.

Sweeney úgy jött, mintha a Mrs. Durham theás asztala az volna Curtius urra névre. mi a mely pillangónak az égő gyertya lángja. Sweeney gyűlölte Curtius urat.

A fiatal academit a s zőke fűrtös hölgy is eljöttek gyakran, ez utóbbit annyival, egy tudásos kis övegygyel, — valami volt tanárné — ki valamennyi élnyelvet beszél s még egy pár holtat is. Ezekon kívül több angol ismerős leginkább fiatalabb nemzedék, kik — úgy mondták legalább — tanulás végett tartozkodtak az egyetemi városban, idejüket azonban leginkább halázzal, hajózással, a folyón alál s fel evezéssel, s más ily az egészségnék nagyon hasznos foglalkozással töltötték el. Mr. Smith is megjelent néha nejével és négy leányával, ugyan az, kinek

folytán létrejött híres párisi szerződés által rendezni Kelet viszonyait s visszazsoronitani a fenyegető praetensióval föllépő Oroszországot a maga határai közé és egyszersmind megszoroniti ezen határokat is. Ne feledjük, hogy most Oroszország győztes s megbecsülhetlen értékű stratégiai pontoknak van a birtokában Keleten. E körülmény is elég alkalmas arra, hogy némi kételyeket támasszon az összehendő kongresszus sikeres munkálkodása iránt.

Ezért nagyon bölcs dolog volt monarchiánk részéről is jó előre gondolkodni ily eshetőségekről. Az, hogy Andrassy gróf hadiföltszerelésekre 60 milliót kért, arra mutat, hogy nem esküszik a kongresszusi tárgyalások sikerére. Az osztrák parlament még nem szavazta meg ugyan ezen összegnek a rá eső része fedezését. De remélni lehet, hogy Andrassy grófnak a delegációban tendő újabb nyilatkozata meg fogja győzni az osztrákokat is arról, hogy ilyen kritikus időkben nem lehet a monarchiát védtelenül hagyni; nem lehet kitenni azon esélyeknek, hogy kénytelen legyen a kongresszuson minden muszka követelésre és aspirációra ament mondan.

Mi természetesen, sokkal inkább szeretnők, ha békés úton sikerülne megvédeni keleti érdekeinket, mint háború után. De csak úgy, ha minden irányban és tartásban sikerül ottalmat biztosítani érdekeinknek keleten, egyébként pedig döntson a fegyver. Kipihent erővel fognának a munkához, Anglia szövetségében s addig a kiegyezési miseria is véget fog ott érni. Emberi valószínűség szerint az eredmény nem lehet kétséges reánk nézve.

Sz. Gy.

— Az országgyűlés mindkét háza tartott máj. 29-én ülést. Tíz szentesített törvényeket hirdettek ki ez üléseken, köztük a provisoriumról, indemnitásról, s a büntető törvénykönyvről szólókat.

— A nemzeti bank igazgatósága már elkészítette az új bankjegyeknek — egyik oldalul magyar, a másikon német szöveggel ellátott — rajzmintázatát. A kétfős szöveg új bankjegyek; hisz szerint, még az „osztrák-magyar bank” életbelépését megelőző átmeneti időszak alatt, tehát még a jelen év folytán forgalomba fognak bocsátatni.

A felső-tömösi járvány-kórház s a határszéli szorosok erősítése.

Brassó, 1878. máj. 28.

Tekintetes szerkesztő ur! Szorvoson. mintegy birképen említve voltak már a lapok-

előletről madame Smitz oly rémes dolgokat beszélt volt, és ki, a mint Swen később megtudta, egy becsületes vidéki nemes, ki kissé megroggalt pénzviszonyai helyreállítására végett időzik itt a Continensen, és ki tán egész életében sem látott emberakasztást, nem hogy, mint madame Smitz állította, ő akasztott volna fel legalább ötvenet.

Ha Sweeney egyfelől e folytonos nagy társaság, melyet Mrs. Durhamnak, mint háziaszonyoknak némileg mégis csak mulattatni kelle, okozott is olykor kellemetlen érzést, de azért másfelől, hálának kelle lennie a társaság iránt, mivel, alkalmat nyújtott neki, az imádot nővel, habár csak percekre is háborítatlan társalognatni. Ez estélyekben, mint az angol házaknál szokásban van, a legkisebb feez sem uralkodott.

Ugy tekinthette magát mindenki, mintha a család egyik tagja volna, jött mikor kedve tartotta, s tetszés szerint távozhott; olvasott, rajzolt, zongorázott, albumokban lapozgatott, társalgott, vagy hallgatott, vig vagy ábrándos volt a mint neki tetszett, s szeszélye hozta magával. Mivel a terrasse-ra vezető ajtó folyton nyitva állt, az is a szalon egy kiegyesztő részül volt tekintethető és nem volt benne semmi különös feltűnő, ha Swen és Durhanné olykor hosszabb időn át álltak ott alál s fel, vagy a párkányzatra halolva, nézték az esti fényben csillogó folyót s a sötétlő bérceket. Hisz ott állt néha az egész társaság, s a fiatal tanuló és a szőke fűrtű fiatal hölgy, olykor még hosszabb ideig lejtettek alál s fel az ajtó előtt, élénk beszélgetésbe merülve.

És aztán a terrasse kedvenc helye volt a gyermekeknek is, kik igen megszerették, s folyton kérték, hogy mondjon nekik mesét. Különösen midőn már beesteledett, s a szalonban meggyújtották a gyertyákat, s a folyó oly esztelen ragyogott a holdfényben, s egyes csillagok tekin-

ban azon intézkedések, melyeket kormányunk a dunai fejedelemségekben, de különösen a bulgáriai orosz hadsereg között dúló kütéges hagyomány s más járványos betegségek behurcolásának megakadályozása végett tett. Ez intézkedéseket óhajtanám e levelemben részletesebben elősorolni, mint biznyságait kormányunk éber figyelmének. — Midőn a tavasz nyitával a melegebb napok beköszöntöttek, s az újságok nem győzték regisztrálni azon pusztításokat, melyeket a járványos betegségek az orosz hadsereg soráiban okozott, első sorban minket brassóiakat fogott el bizonyos aggodalom. — Városunk, mint fő nemzetközi forgalmi hely a dunai fejedelemségek első piacát képezi, az élénk kereskedelmi összeköttetés tehát máltán adott okot az aggodalomra. Fuvarosaink nemcsak a Román-Moldva fejedelemséget, de bebarangolják egész Bulgáriát szélitlen hosszán.

Megnyugtatólag hatott tehát a felső-tömösi járvány-kórháznak felállítása. — E kórház mult ápril 13-án kezdette meg működését, egyelőre 10 ágyra van berendezve. A kórház vezetésével egyik járási orvos van megbízva, de ezért külön napi-díjat huz az állampénztárból, melléje van adva egy férfi és egy nő ápoló, valamint egy kézi gyógyszerész. Az orvos köteles minden Oláhországból jövő ntast szigorúan megvizsgálni a batárvánál, a ki e vizsgálat folytán betegnek találatik, azonnal a kórházba szállítandó, s rendes gyógykezelés alá veendő. Ezen körülményről a hozzártozói, felesége, gyermekei, vagy rokonai, a közigazgatási hatóságok után értesítetnek. A betegnek öltönytárábjai, szabályszerű fertőtlenítés után, egy erre kijelölt kamarába rakatnak be rendes jegyzék mellett. A pénzek és ékszerek a vesztigetét igazgatójának adatnak át megörzés végett.

Bekövetkezendő halálesetnél a hulla a kórház melletti halottas kamrába szállítandó s 36 óra eltelte után a kórház mögött kijelölt temetőbe elásandó. A haláleset a megye alispánjának jelentetik be, személyileirással együtt, ki az érdekelteket rendes hivatali uton értesíti. Még eddig járványos betegségben senki sem halt el, egy pár haláleset fordult elő, de az illetők rendes betegségben haltak el. Ennyit a járvány-kórházról.

A határszélek katonai megerősítése lázas tevékenységgel foly. A törövári, tömösi, sómészói szorosokon éjjel nappal dolgoznak. A kik a törövári erődítési munkálatokat eddig látták, azt mondják, hogy abból második Plevna lesz, ha ugyan kedve lesz az oroszok beleharapni. A rendes hadmérnöki és utász csapatokon kívül a megyék utnuka ereje is ki van rendelve, úgy hogy határszéleink nyüzsgönek a munkásoktól.

A megyei utnukások rendes napszakmuk után munkabért kapnak a katonai kincstártól. —

tettek alá a sötét kék égről. Ekkor oda mentek hozzá, s kérték, addig kérték, míg kiült velők a terrasse-ra. Kéty a nagy figyelmeztetés hevében, ölébe másszott, s Edgar oldalához simult, s nagy ábrándos szeméit reá függesztve leste a szót ajkáról, míg Swen elbeszélte nekik a gyönyörű történetet a mesebeli grófról, ki három leányát eladta a három vadállatnak, melyek aztán a legszebb hercegekké változtak át; hófehérkéről a hegyek közé, ki a hét törpe lakására tévedt; hamu pipóké s szepikéről; s ha a kalandosat kedvelő Edgarnak a német regvilág igen egyszerűnek tetszett, a tengerész Sinbadról, a kereskedő Abdallah-ról, s a felséges bagdadi császár Hanum al Rachenről.

Ilyenkor aztán Durham asszony is közeledett gyermekeihez, csendesen mellőlük állt, s hallgatta az elbeszélést.

— Ugyan hogy érdekelheti ez kegyedet? kérdezte Swen.

— Nekem, felelt a nő, mikor gyermek voltam, senki sem mondott mesét. S még is mind ez oly különösnek rémlik előttem, mint ha már hallottam, vagy álmodtam, vagy legalább olvastam volna. És pedig nem lehet úgy. Nekünk angoloknak nincsenek ily szép tündéres regéink.

— Hát nem német születési kegyed?

— Hogy jön e gondolat? kérdezte Mrs. Durham, és hangja nem ki meglepetést árult el.

Swen zavarba jött. A Cornelia német származásáról való hirt, Smitz asszony közleményeinek nagyon csalákon forrásból merítette melyek már nem egyszer meséknek bizonyultak.

— Nem tudom honnét vettem e feltevést; felelt, talán mert oly tökéletesen beszél németül kegyed.

— De hisz Mrs. Durham sem beszél rosszabbul.

— Mégis oly hibákat ejt néha, melyeket kegyednél nem észleltem.

Mi itt a határszélen, bármennyit alarmirozzák a lapok a közvéleményt, nem igen félünk az oroszoktól, nyugoltan alszunk, s végezzük napi teendőinket, mert tényekből győződünk meg, s győződünk meg minden nap arról, hogy gondos kezek őrködnek felettünk.

r. l.

A keleti kérdés.

A kongresszus összehülésének idejét illetőleg azt jelentik most ismét, hogy nem épen június 11-én, hanem valamivel később fog megessni. De megeik. Andrassy gróf számára már lakás is volna bérelve Berlinben.

A mi Oroszországot illeti, most „nagygon előkézenyek” mutatja magát Ausztria-Magyarország iránt. A pétervári kormány ugyanis tudatta Andrassy gróffal, hogy Oroszország határozottan ragaszkodik ugyan Bessarabia visszasszerzéséhez, de másfelől nem fogja támogatni Szerbia és Montenegró semminemű olyan követeléseit, melyeket Ausztria-Magyarország a maga érdekeire nézve serelemeknek tart. — Bulgáriát a mi illeti, erről hallgat a szent írás.

Bismarck lapja, a „Nordd. Allg. Ztg.” ismét fölmelegit egy tervet, melyről már többször volt szó, azt hogy a Duna és Balkán vidéki államcskák szövetségi viszonyba hozassanak Ausztria-Magyarországhoz s egyuttal osztrák-magyar hadcsapatok fölállítását helyezi kilátásba Kelet-Galicziában, Erdélyben, a volt Bánát területén és Dalmáciában, a mi különben részben már meg is történt.

Bukarestből jelentik a Politische Correspondenz 28-ról: Cogalniceanu tegnapiótt nyújtott át egy újabb jegyzéket Stuart bárnak, a bukaresti orosz ágensnek, melyben ismételve tiltakozik Romániának az oroszok által való occupációjára ellen, és egyes esetek fölémilitése mellett panaszkodik az occupáló orosz csapatok magaviselése miatt. A románok rendkívüli erőfeszítéseket tesznek; újabb 24,000 főből álló contingensnek besorozása javában folyik; a külföldről szakadatlanul érkeinek a fegyverszállítmányok; valamennyi szabadságos és tartalékos minden a saját hadtesténél van.

A portán egy távirati hír szerint, két okirat van készen, azon ezúlr, hogy a congressus előterjesztessék. Az egyik hí története a san-stefanoi békekötés előzményeinek, s alkalmasint kellő világításba helyezi Oroszország nyomorult eljárását. A másik okirat a Törökországban megvalósítható reformok iránt mond véleményt.

— Talán több tehetséggel bírok a nyelvek elsajátítására. Aztán gondolja meg, hogy már két ízben voltunk Németországban, és első ízben három évet töltöttünk itt. És így nem csoda, ha mindenikünkön egy kis németesség ismerhető fel.

Durham asszony e szavakat bizonyos élénk hévvel ejtette ki, mintha nemzeti büszkeségét sértette volna, hogy nem angolnónek tartatott. Swen maga is mosolygott magában, hogy háziaszonya különös képzelményeinek oly feltétlen hittel adott. Oly egyforma nyugalommal, oly előkelő hidegséggel, mint Mrs. Durham mutatta magát mindig a társaságban, csak egy angolnó lebete felruházva, és ha, miként gyakran megtörtént, angolul folyt a társalgás, még csak akkor tetszett a Durham asszony német származásáról szóló hír légből kapottnak.

— Bocsásson meg, — szólak meg Swen kedves gondolat volt reám nézve, kegyedet németnőnek gondolhatni. Hazámat mindenk felett szeretem, és azért óhajtanám, hogy minden szép és jó onnét származzék.

— Soha sem venne ön nőül külföldi nő?

— En soha sem fogok megválni.

— Ha ön sem nőül, akkor ki tegye azt?

— Miért inkább én, mint más?

— Mivel ön nyájában, szeretetteljesebb, és így szeretetsóvárább is mint a legtöbb férfi.

— Honnét tudja azt kegyed?

— Azért vagyok-e nő, hogy az ily dolgot ne tudjam?

— De hátha mégis csalódnék?

— Az lehetlen.

— De én gyűlölöm a házasságot.

— Miért?

— Mert az embereket szerencsétlenné teszi.

— Annak meglehet az emberek okai, s nem a házasság maga; válaszolt Cornelia. Oh én

Hogy valamiképen el ne bízzuk magunkat a congressusban, Ignatieff pártja, a mint Pétervárról írják, semmit sem remél a congressustól. A hatalmakkal külön akar végezni, azután pedig valami congressus-félt összehívni, a minek aztán jóvá kell hagynia mindent. Ideáljuk az, hogy vagy Angliát kell kielégíteni és szembe szállani Ausztriával, vagy Ausztriával végezni, és Anglia ellenében foglalni állást. De azt az eszmét nyilvánosan kinevetik a pétervári körökben, hogy azért tesszenek concessiókat, hogy a congressuson Anglia és Ausztria követeléseivel gyűljön meg a bajuk.

A kalóz flotta részére a legnagyobb erővel gyűjtenek; Jakovlieff udvari tanácsos 100,000 rubelt írt alá, Poliakov, az ismeretes szállító pedig 10,000 rubelt.

A Politische Correspondenz jelenti Athénből: A krétai nemzetgyűlés válaszolt Angliának a krétai fölkelés pacificációját illető javaslatára, melyek abból állottak, hogy a fölkelők kösenek fegyverszünetet és fogadják el a reformokat. A fölkelők azt válaszolták, hogy Krétának Görögországgal való egyesülése a krétai kérdés megoldásának egyedüli módja. A tárgyalások további folytatásának föltétele gyanánt azt tüzték ki, hogy a fegyverszünet a népjog határozatai alapján formaliter köttessék meg.

Ada-Kálehrlől a következőket távirja május 25-én a „Journal des Deb.” bécsi levelezője:

„Ma történt meg Ada-Káleh occupációjára egy osztrák helyőrség által. Ha a dunai erődök a török hatalmában maradnak, Ada-Káleh vissza fog adatni a török katonai hatóságoknak, azéért vétetett föl annak lelőre; de ha a dunai várerődök leromboltatnának, Ada-Káleh Ausztria kezében marad.”

Andrassy Gyula gróf exposéja

a magyar delegáció ülésén.

Bécs, mrjus 28. A magyar delegáció ülését Szilágy József d. u. 6 órakor nyitja meg. Bárá Bánhidy Béla a következő interpellatiót intézi a külügyminiszterhez: 1. Hajlandó-e a san-stefanoi békekötételek hiteles szövegét közölni. 2. Hajlandó-e a miniszter a san-stefanoi békeszerződés azon pontjait megjelölni, melyeket a monarchia érdekeire nézve serelemeknek tart és a melyek módosítására, esetleg elejtésére törekszik? Az interpellatió rövid indokolása után Andrassy gróf válaszol, hogy a san-stefanoi békeszerződés szövegét legközelebb átadja a delegációnak, a második kérdésre pedig most azonnal nem felelhet. Ezután Maywald tábornok válaszol a Baross interpellációjára az egy évi önkénteseknek a tartalékba való áthelyezése tárgyában. Baross a

tudnék magamnak oly házasságot képzelni, de hisz képzelni oly könnyű dolog! Legjobb volna nem is gondolni semmiről. A gondolkodás szomorúvá s beteggá teszi az embert. Ne is gondolkozunk tehát, vagy gondoljunk arra, hogy miként mulassunk a holnapra napon.

Mrs Durham komor, szomorú tekintettel, de csaknem könnyelmű hangon ejtette ki e szavakat, mi Sweeney kellemetlenül rezgett át lelkén. Önkéntlenül Ophelia szavai jutottak eszébe:

„Oh minő nemes szellem van itt romba dőlve!”

Azon nap óta, midőn a társaság kirándult volt a hegyek közé, Mrs. Durham lelkiállat bizonos változáson ment keresztül.

Elvesztette amaz egyforma hideg nyugalmat, mely mögé, mint egy álarc mögé rejtette eddig mindazt, mi lelkeben végbement. Szeli-debb, közlenekebb lett; láthatólag erőltette magát, hogy résztvegyen abban, mi körütte történt, Mrs. Durham iránti magaviselésben kevésbé viszsantastott, vagy jobban kifejezte, nem annyira fagyoson udvarias volt, mint azelőtt; sőt egypárszor szót is intézett hozzá egyenesen, mint azelőtt soha sem vett észre Swen. Többször foglalkozott a gyermekekkel; Kétyt maga mellé ültette, s utastotta át a költők forgatásáiban; érdekelt nézte Edgar halászorgát, s segített Sweeney, egy óriási papir sárkány elkészítésénél. De akkor aztán jöttek órák és napok, mikor a régi gonosz szellem ismét egészen hatalmába látszék keríteni lelkét, midőn az élettől, mint valami gyűlöletes-től, valami kiálhatatlantól sötétlen fordult el, s a cza percekre, ama kép fölémletes kifejezését viselte magán.

(Folyt. köv.)

választ tudomásul veszi. Apponyi Albert gróf újabb okmányok előterjesztését kívánja: Andrásy gróf azt mondja, hogy azokat most elő nem terjeszti.

Erre Andrásy gróf a következő nyilatkozatot teszi: Tisztelt országos bizottság! Folyó évi március hó 23-án tartott ülésében a tiszt. országos bizottság a következő határozatot hozta:

Azon esetre, ha a keleti események további fejlődése az osztrák-magyar monarchia lényeges érdekeinek megővése czéljából a közös miniszterium felhatalmaztatik a két államterület kormányait egyetértőleg az e czélra sürgetőleg szükséges kiadásokat halvány millió forint erejéig megtenni. Az eseménnyel megszavazott hitel igénybevétele alkalmával a delegációknak haladéktalanul kimerítő jelentése teendő. Másodsor: ezen összegek fedeztetése az illetékes képviselő testületek közreműködése mellett eszközözendő.

E határozathoz képest van szerencsése a kormány a tisztelt országos bizottság tudomására hozni, hogy a közös miniszterium a megszavazott rendkívüli hitel födötetése iránt a két államterület pénzügyminisztereihez fordult s hogy ama hitel egy részét tényleg felhasználni szükséges. A rendkívüli hitel megszavazása mellett szóló indokokat volt szerencsése a kormány annak idején kimerítő módon előadni. A helyzet, melyben a kormány ma a hitel felhasználását igénybe veszi, teljesen az, melyet a hiteljavaslat betérjesztésekor előrelátott és megjövölt.

A kormány köteleességévé vált a hitel födötetését és igénybevételeit azon percben kívánni, midőn azon kérdés eldöntése, hogy a válság congressusra vagy újabb összetűzésre fog-e vezetni, tovább nem volt elhalasztandó. Bármiképp dől volna el a kérdés, a legelsőbb katonai előkészületeket semmi esetben sem lehetett továbbra elhalasztani. A monarchiának nem szabad oly helyzetbe jutnia, mely erkölcsi függőségre ejtne bennünket az érdekelt államok egyikével vagy másikával szemben.

Ez államok érdekeik megővására a legnagyobb áldozatokat hozták s a monarchia a congressuson vagy azon kívül csakis mint egyenjogú s egyenlő hatalmi fél szerepelhet. Szükségünk van bizonyos katonai készülékekre azon esetben, ha a congressus európai megegyezésre vezet, mert ez esetben határainkat az összes viszonyok általalakulása csak akkor fog tényleg végrehajthatni s támadhatunk oly bonyodalmak, melyek az általános európai érdekek fölötti megegyezés után is a mi közvetlen érdekeink megővését kérdés tárgyává tehetik. Szükség van ily készülékekre akkor, ha a congressuson európai megállapodás nem talál létre jönni, hogy ez esetben is képesítve legyünk az eseményekkel szemben állást foglalni. A szóban forgó katonai intézkedések minőségéről a kormány csak általános tájékoztatást nyújthat, úgy hiszi a tisztelt bizottság nem kívánja, hogy eziránt részletes, előadásba bocsátkozzék. Oly előkészületek azok, melyek a katonai felelősség szempontjából elkerülhetetlenül szükségesek. Ez intézkedések czélja a császári és királyi hadi lábra állítása, hol a békélábon mostani vagy leendő feladataink megfelelni nem bírának, mint például Dalmáciában és Erdélyben, továbbá néhány hadsereg mozgósítása oly célból, hogy ott, hol a szükség megkívánja, azonnali rendelkezésre legyenek. Végül minthogy a monarchia határai kevesebb megőrzött állással bírnak, mint bármely más hatalom, némely védelmi pont megerősítése valamint oly rendezvények, melyeket föllállítás esetére közlekedési vonalaink biztosítása követel; a mi a kormány által követelt politika czéljait illeti, azok változatlanul ugyanazok, melyek a kormányt elejétől fogva vezették. Azon meggyőződésben, hogy a háború által keletkezett kérdéseket békésen csak Európa közreműködésével lehet megoldani, az osztrák-magyar kormány megragadta a kezdeményezést egy európai kongressus összehívására. A tisztelt bizottság utolsó együtlése alkalmával a san-stefanoi előzetes békeegyezmény egyes pontjai még nem voltak ismeretese. Ezeknek köztudomására jutása nehézségeket keltett és egyes kormányok között oly tárgyalásokra adott alkalmat, melyek a congressus létrejöttét egy ideig kérdésessé tették. Ma a congressus rövid idő múlva leendő egybegyűlése alapos kiállítás mutatkozik. E congressuson a kormány, a mint előbb kijelenté, földadatának fogja ismerni, mint eddig úgy ezuttal is az európai, valamint az osztrák-magyar érdekek határozott megővését. Ez volt az álláspont, melyet a kormány már a san-stefanoi békeelőzmények nyilvánosságra jutása előtt elfoglalt. A kormány miután akként kifejtette, hogy a helyzet, melyben a neki megszavazott hitelt igénybe veszi, ugyanaz, melynek előrelátásában annak megszavazását kérte. Továbbá, hogy a monarchia politikája semmi irányban nem változott, kéri a tisztelt országos bizottságot, hogy a kormány azon kijelentését, miszerint a folyó évi március 23-án tartott ülésben megszavazott hitelt részben felhasználásra igénybe veszi, a folyó évi március 24-én kelt legfelsőbb elhatározással szentesített határozat értelmében, tudomásul venni méltóztatassék.

Tóth Vilmos indítványozza, hogy vegyék tudomásul az exposé, az azonban nem fog praecedálni, hogy később, alkalmas időben ne tegyenek reá megjegyzéseket. Zsedényi ellenben azt indítványozza, hogy mondja, a delegáció ki hogy a most

tett közlemény a külügyi bizottság jelentésének előterjesztése alkalmával, szinte a vita tárgyát fogja képezni. A szavazás alkalmával nagy többséggel fogadták el Tóth Vilmos indítványát. Bánhidy indítványára Andrásy expóját kinyomatják és ezután kiosztják.

Bécs, május 28. Az osztrák delegációban szintén olyan nyilatkozatot tett Andrásy gróf, mint a magyar delegációban. Az osztrák delegáció a költségvetési bizottsághoz utasította Andrásy gróf expóját.

Andrásy gróf nyilatkozata.

Bécs, május 29. A magyar delegáció mai ülésében Andrásy Gyula gróf külügyminiszter következőleg válaszolt báró Bánhidy Béla interpellációjára:

Hogy mily állást fog a kormány a san-stefanoi békeelőzmények minden egyes pontjával szemben elfoglalni, aziránt a congressusra való tekintettel részletes előadásba ma nem bocsátkozhatom. Nem tette ezt egy kormány sem s nem is lehet, mert egyiknek sem lehet számdéka, hogy a congressus tanácskozásainak elébe vágjon, vagy érdeke, hogy kezéit előre is minden irányban megkösse. De ezt tölem az igen t. bizottsági tag azon loyális modorban, melylyel interpellációját indokolta, nem is követelte, minthogy azonban fölmerült azon szemrehányás, hogy a mi álláspontunk a san-stefanoi szerződéssel szemben sehol sem volt kijelölve, holott más kormányok arról nyilvánosságra jutott jegyzékeikben nyilatkoztak, s minthogy ebből sokan hajlandók egészen alaplatlan és téves következtetéseket vonni, nem habozom némely főbb pontokról, a mennyiben a közügy kára nélkül ez ma lehet, a kormány felrogását egész nyíltsággal előadni.

Egyik legelsőbb szempont, melyet a san-stefanoi egyezmény megítélésénél szem előtt kell tartanunk, mint már más jalkalmával volt szerencsém mondani az, hogy a mi háborúból következnek, az valódi béke legyen, de pedig olyan állapot, mely új bonyodalmak magvait hordaná magában. E szempontból tekintve azon kiterjedést, melyet a san-stefanoi békeelőzmények Bulgáriának szántak, alapos aggodalmakra ad okot. A keresztény népek természetesen fejlődése sem a maguk érdekével, sem az európai érdekekkel nem ellenkezik, de a tartós béke szempontjából sem mi, sem Európa nem kívánhatja, hogy valamely nemzetség előnyére egy külsőleg tömör állam elnyomása, mely csak más jogosult elemek nélküli elnyomással állhatna fenn és így a békés fejlődés feltételeit nélkülözze. A török statusquot védelmezni egyetlen állam sem értezte magát hivatalra, mert egyik sem vállalhatta volna el a felelősséget a régi állapotok fenntartásáért; de európai érdek az, hogy a béke után török kézben maradó birtok a független fennállás lehetőségétől ne legyen megfosztva.

Szükségnek látjuk tehát, hogy az új Bulgáriának határai ne terjedjenek ki annyira, hogy ez által a török birtok tarthatatlanná váljék; hasonló szempont alá esik a szerződés nyolcadik pontja, mely a végleges béke keresztülvitelének módoszataira vonatkozik.

E pont értelmében a császári orosz hadsereg Bulgáriát a békétől után is két évig megszállva tartaná. E két évi megszállás az átmenetnek a háborúval a békére hosszú határidőt tűz, egyszersmind pedig azt is feltételezi, hogy ugyanannyi ideig az orosz csapatok a szomszéd Románia területén való átvonulást igénybe veendik. Mind ez a béke megkötése után is a végleges állapot iránti bizalmat függőben tartará és az általános hitelt káros ingadozásoknak fogná kitenni.

Végül fontos ellenvetések merülnek fel a san-stefanoi szerződés némely oly pontjai ellen, melyek közvetlen szomszédságunkban a területi viszonyok átalakítását fogják előidézni.

A kormány e pontok módosítását kívánatosnak tartja: tiltakozik azon fölvetés ellen, mintha ebben a szomszéd népek elleni rossz akarat vezérelné, ha ily érzélem valahol léteznék. A kormány nem abban látja feladatát, hogy ily ellenszenvnek engedjen, hanem abban, hogy annak ellene harcoljon. Nincs osztrák-magyar érdek, mely arra bírhatna bennünket, hogy a keleti keresztény népek jólétét célzó bármely változást megakadályozzunk. E meggyőződéstől vezettette a konstantinápolyi konferentián Montenegró nagybíborását pártoltuk, azon okból, mert e fejedelemség eddigi kiterjedésében a békés fennállás eszközeit nem bírta, s mert azon nézetén voltunk, hogy megfelelő nagybíborás mellett Montenegró maga is a béke fenntartásában leendő. Szerbia és Montenegró területi nagybíborása ellen általában ezuttal sem szándékozunk kifogást tenni, ellenben kívánunk kell, hogy e nagybíborás ne oly irányban és ne oly mértékben létesüljön, hogy ez által kereskedelmünk és a kelettel való természetes összeköttetésünk utjai elzárassanak, és hogy tartós állapot helyett oly helyzet keletkezzék, mely új bonyodalmak cseréjét rejtené magában.

Ezek azon főbb szempontok, melyek a kormányt a san-stefanoi előzetes békeszerződés megítélésében vezérlik. Ismétlem, a kormány ezzel nem szándékozott kimerítő módon fejteni ki álláspontját, csakis azon pontokat kívánta megjelölni, melyekről már ma nyilatkozni lehetne. Tartja. Ez az irány, melyben a kormány eddig is minden utógondolat nélkül színtelen és becsületesen nyilat-

kozott a többi hatalmakkal és országokkal szemben; a congressuson is földadatának fogja ismerni egyenesen és becsületesen az irányban működni.

A párisi világkiállításról.

— Saját leveleinkről. —

(GV.) Ha a jó élethez szokott magyar ember külföldre kerül, könnyen megtörténhetik, hogy a Menenius Agrippa meséje valósul meg rajta, csak-hogy megfordítva: a gyomor fog fellázadni a fogak ellen! De miután fájdalom a gyomrot otthon hagyni nem lehet, legalább azon kell lenni, hogy nyílt lázadás helyett valami zűndléssel érjük be, erre pedig leghathatósabb tényező a mértéktelenség szolgál. Szó sincs róla, a párisi kószat is jó, sőt kitűnő, csak-hogy a kitűnő minőséget közepes módú ember alig bírja megfizetni! Miután azonban még Párisban is több a szegény, mint a nábob, kell lenni és van is elég hely, hol aránylag olcsó árért és elég tisztességesen lehet étkezni. A francia életmód elűt a miénktől, de legitt csak „dejeuner“ (reggeli) 11—1 óra közt és „diner“ (ebéd, helyesebben itt tán estebéd) 6—8 óra közt, forog szóban, azonban ritka francia, ki reggel 8 óra előtt felkelve egy kis kávéval vagy levest ne ennék, a mi földieink is körül-ből ezt fogják követni. Ezen reggelit jó a lakások készítenni, mert tisztességes kávéházban 9¹/₂ sőt 10 óra előtt semmit sem kapni, az idő pedig a párhétig maradó idegenre nézve nagyon drága. A dejeuner és diner három féle módon áll rendelkezésünkre: „table d'hôte“, (közös asztal) a szállodákban, midőn minden résztvevő egy asztalnál és egy táblán étkezik, „prix fix“ (szabott ár) midőn külön lehet étkezni és egy bizonyos szabott árért korlátolt választást gyakorolni, (p. o. 2—3 hufeléből, főzelékből stb.), végre „au choix“ (szabad választás szerint) midőn tetszés szerint válogatunk és étlap szerint fizetünk. A table d'hôte előnye, hogy a mennyiség mindig elegendő, hátránya, hogy oly ételből lehet összetéve, melyek teljességgel nincsenek nyúdnak, úgy hogy telt tálak mellett is éhesen maradhatunk. A „prix fix“-nek előnye, hogy nem vagyunk annyira az időhöz és a társadalomhoz kötve és némi választást gyakorolhatunk, ebben azonban igen gyakran semmi köszönet, p. o. a birkahús és házinyul közül sok magyar bizony egyiket sem választaná! Némely helyen az adag elég nagy, a másiknál igen kicsiny, a minőség is természetesen ugyanazon ár mellett nagyon különböző, a kávéházak és vendéglők hangzatos nevei és reclamejai sok tévedés forrása idegent eltérítik már fel. A szabad választás mindenesetre a mi földieinknek leginkább ajánlható, mert ilyen módon legkevésbé fogunk csalódni. A ki olcsón akar vagy kénytelen enni, az a „Bouillon“-okhoz (szó szerint húsleves) és „Duval“-okhoz (Duval a vállalat alapítója) fog fordulni. A „bouillon“ egy szerény vendéglő, hol húsleves, pecsényet, főzeléket stb. kapni olcsó áron; kényes ember ne menjen oda! A „bouillon“ magasabb foka az „Etablissement Duval“, jelenleg egy részvénytársaság kezeli és Páris főbb városrészeiben és a kiállításban is találhatók, számuk közel huszat tesz. Itt minden vendég belépétkor nyomtatott árjegyzéket kap, mely az ételek és italok neveit sorolja fel, a „carte du jour“ (étlap) segítségével rendelkezünk, ha t. i. ki tudjuk betűzni és megértetni, mert ezt mindenütt a legnehezebb feladat és a megrendelt ételt italt a felszolgáló egy vonással az árjegyzék megfelelő árához odajegyzí; végezve a pénztárnál összeadják számunkat, kifizetjük, megfizetjük és az ellenőrnél visszaadjuk. A szolgáltatást majdnem mindenütt pinczérnök végzik, de épen nem veszélyesek, vagy kedvesek, az adagok kicsinyek, de ehez képest olcsók is, a kenyér itt és mindenütt rossz, a sült szalmához hasonlít, mint egy ismerősem mondani szokta. Kinek több pénze van, menjen egy jó restaurantra, itt azonban más modort kell követni. Az adagok t. i. nagyok és drágák, azért általános szokás, hogy többen együtt étkeznek, p. o. hárman 2, vagy öten 3 adagot, így aztán jól ki lehet jönni, ámbár mindig drágábban mint a „Duval“-ban, de az étel sokkal izleleesebb, mint emennél. A „table d'hôte“-ok közül első helyen említik a „Grand hotel“-ét (Boulevard des Capucins) itt a dejeuner 4, a diner 8 franc, még pedig nem a konyha jószágáért, hanem a gyönyörű étteremért, mely látvány maga megéri (?) azt a pénzt! A Duvalok elhelyezésére nézve könnyű tájékozást szerezni, az olcsóbb és jó restauranatok közül megemlítem, prix fix: Darras, rue royale, Diner de commerce, passage du panorama, stb. szabad választás olcsó és jó: Richard Lucas, a boulevard anglaise, rue Boisi d'Anglas, Maison Maquary, boulevard poissonnière, valamivel drágább de jó: Leoloyen, champs élysées stb.

A párisi viz nagyon rossz, azért ne is igya tisztán senki, a bor — már a milyen — nagyon olcsó, kivált a piros; a mi pénztünk szerint 24 krért a városban belül is lehet kapni egy litert, dacára a roppant nagy fogyasztási adónak, a sorompón kívül az olcsóság hihetetlen, de sem benn, sem künn nem tudja senki, hogy mit iszik, elég érdelem, hogy e „bor“ az egészségnak nem árt.

Az angol és német sereket itt nagyban iszik, a bécsi is nagy tört foglál, de mindannyi hamisítják, legalább is vizzel. A francia a német sert „bok“-nak nevezi s poharankint issza, ez itt a legolcsóbb ital, ára a helyiség szerint 6 król 20-ig változik.

Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Dejeuner vagy diner után a legtöbben kávé-t isznak, mely majd mindenütt rossz, szokásos cognacot tölteni belé vagy kávé után meginni. Azonkívül a francia kávéház roppant sokféle ital-nemével rendelkezik, a jobb helyeken kitűnő fagyaltokat is kapni fél és egész adagokban.

A szolgálat mindenütt a lehető legrosszabb, a pinczér (és Duvalnál a pinczérnök is) nagyon lassuk és egyenesen kimondva ostobák, ha két ember egy asztalnál különböző ételt rendel, már zavarban vannak és vagy tisztázni megkérdezik, vagy mind a két vendégnek ugyanazt hozzák. E feltűnő jelenségnek oka körülbelül abban rejlik, hogy a francia mindenivel, tehát a pinczérről is felette udvarias és legfeljebb azt mondja, hogy nagyon unalmas ez a várás, a mi már igen nagy szó, másik oka pedig valószínűleg az lesz, hogy a legtöbb helyen pinczérök borralvalója egy közös szelencébe megy, mely a pénztáron van elhelyezve, így tehát, ha egyik fürgő és sok vendéget szolgál rövid idő alatt, csakis a másiknak, a lustának emeli osztatlák!

Propos borralvaló! Itt úgy szólván borralvaló-kényszer van. még pedig 10 centime a minimum, a mit adni lehet. Az aztán mindegy, akár 15 centimos bokat, akár 10 frankos ebédet fogyasztotunk.

Az idegennek, ki a várost és kiállítást járja keresztül-kasul, aligha lesz mindig módja vagy kedve, egy olcsó, de távoli vendéglőt keresni föl, fáradtan a legközelebbibe megy és ott csillapítja, úgy a hogy tudja, éhségét és szomjúságát. Ezt a körülményt tekintve véve a napotai étkezésre 10—12 frankot bátran fel lehet számítani.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A Kisfaludy-társaság gyűlése.

A Kisfaludy-társaság máj. 29-iki ülése szokatlan soká tartott, de a hallgatóság inkább keveselte annak tartamát, mert az ülés legnagyobb részét igen érdekes felolvasás vette igénybe.

Gyulai Pál ugyanis felolvasta a második részt Orlay Petrich Somának Petőfiről írt visszaemlékezéseiből, melyek első része a társaság mult havi ülésén oly nagy érdeket keltett.

A visszaemlékezés második része Petőfi életének azon korát vázolja, melyben a nagy költő a pápai collegium önképző körében újabb jeleket adta fényes tehetségének, továbbá azt, melyben mint vándorszínész nyomorogva járta be az országot, végül hogy mikép lépett szorosabb összeköttetésbe a 40-es évek irodalmának jeleivel.

Érdekesebben ív Lelei, hogy Petőfi mint jutott a collegiumba, mint válogatta meg barátait. Az üresfejtől talakodókat laconicus feleletekkel szokta letromfolni. Az egyiknek pl. mikor kérdezi, honnan jön? ezt feleli: „háttam mögöl“, és erre a kérdésre hova megy, azt mondja „orrom elé.“

Orlai tömördek adomát, élezet, talpraesett mondást beszél el, melyek élénken jellemzik a költőt; számos pikáns reminiscenciát elevenít fel azon társaságból, mely Petőfi köré gyűlt és melynek tagjai többi közt Jókai Mór, Kerkapoly Károly, Kozma Sándor (a mostani kir. főügyész), Domanovszky Endre stb. voltak.

Igy pl. igen érdekes reminiscencia az, hogy Petőfi a mostani főügyésszel a — carcereben ismerkedett meg. Öten voltak bezárva egy napra valami csiny miatt, és azzal üzték unalmukat, hogy eljátszottak egy darabot „Az öt jó madár“, melyet Petőfi förcselt össze hamarjában.

Sok részletet beszél Orlai arról is, hogy Petőfi mily nyomoruságban volt gyakran. Egyszer megidéztek, mert hátrálékban volt a tanpénzzel. Egy társának, ki tudakolta tőle, miért idézték meg, ezt mondá: „Mert rongyos a kabátom belőse.“

A collegiumi önképzőkörnek ünnepelt tagja volt már, midőn vágya támadt az irodalomban is fellépni. Elküldött három verset Garaynak, ki azonban nem is felelt neki. Ekkor Bajzához fordult és ez a hozzá beküldött Borozó-t csakhamar közölte a Regélő-ben, mire Petőfi nagyon büszke volt.

Petőfi két ízben nagy veszélyben forgott: 1842. nyarán a napofgyatkozások oly erősen nézett a napba, hogy majd elvesztette szemévilágát. — Más alkalommal majdnem a Tapolca vizébe veszett.

Ez év nyarán az önképzőkör zárdunepélyén nagy diadalokat aratott. Az ezt követő szünidő alatt vándorszínésznek csapott fel. Színész-kalendariáiból és élményeiből is sokat emlit Orlay. Első szereplése az volt, hogy elszavalta Vörösmarty „Egy uri hölgyhöz“ cz. költeményét oly kőzönység előtt, melyben a szépnemzet csak egy tőkalaposn képviselte. A Komlóssy-féle társulattól azért vált meg, mert azt kívánták tőle, hogy Kolozsvárt operában énekeljen.

A szini pályán nagy nyomorba jutott, mely egy ízben megtörté az ő hites búszkeségét is, úgy hogy azt írta pápai barátainak, „ne hagyják elveszni, küldjenek neki tíz forintot“. Természetesen meg is tették.

Iszonyu nyomor lehetett az, mely őt csak ennyire is megtörhetette. Mikor 1843. telén Kőcskeméten volt és Domanovszkytól egy előadásra kölcsön kérte ennek hosszú kabátját, nem lehetett őt rábírní, hogy azonnal magára öltse; egy szál kabátban dideregve sietett az előadásra.

Pozsonyban ismerkedett meg személyesen néhány íróval: Lisznyáival, Vachott Sándorral,

Kuthyval, Pompéryval. Annyira szerette a nyíltságot, hogy szinte ellensége volt az udvariasságnak és Pompérynak, mikor ez a bemutatásnál „örült a szerencsének“, azt felelte: „Ne igen örüljén biz annak, hogy ily szegény ördöghöz van szerencsése.“

Halassy Aladár, Jókaira hivatkozva, az mondta, hogy Petőfi kissé tótosan beszélt. Azt megtette ugyan, hogy egy ízben tréliből lőt funnak öltözve tótos kijetéssel elszavalta az önképzőkörbe a Szózatot, de egyébiránt amaz állítás teljesen alaptalan. Petőfi atya értett tótul, de a magyar szót keményen ejtette; édes anyja kissé aszodiasan beszélt, de Sándor kijetésében nyoma sem volt a tótoságnak.

A majdnem másfél óráig tartott felolvasást mindvégig nagy figyelemmel halgatták és zajosan megtapsolták.

A társaság következő ülésén Gyulai fel fogja olvasni a visszaemlékezések harmadik részét.

Az ülés többi tárgyairól ezuttal csak röviden szóhatunk. Szász Károly bemutatott néhány részletet Mikler Samunak majdnem teljesen elkészült Gudrun fordiásából, továbbá egyrészt dr. Szemák Istvánnak a Gudrunról írt szépiészeti tanulmányából.

Beöthy Zolt bemutatta Csokonai Vitéz Mihály néhány érdekes, eddig ismeretlen versét. Brankovics György ur talált Bécsben egy fűzet verset, melyek közül több darab Cs. V. M. betűkkel van aláírva. Csokonainak tudvalevőleg számos kisebb műve van, melyeket itt is, ott is irogatott és egybe nem gyűjtött; a névről ismertek czimeinek sorozata is tiz sűrűn nyomott lapot foglal el. Beöthy kifejti, hogy az általa bemutatott versek csakugyan Csokonaitól valók.

A folyó ügyek közül említjük, hogy Hadasics Antal, a szerb Matica titkára, szépen írt levele kíséretében beküldte Arany János „Murány ostroma“ cz. költeményének és Jókai Mór „Tarka Világ“ cz. novella gyűjteményének igen sikerült szerb fordítását Joannovics Jánostól, továbbá hogy beküldtek a társaságnak két új Moisés-forrást: a „Fejedelmi kőrök“-et és az „Újdonsült nemes“-t.

Az ülés fél 8 óra után ért véget.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1878. május 31.

A magyar haza legelhagyottabb inségre jutott árvája, a hazai ipar érdekében emeljük itt fel ismétlenül kérő szavunkat e lapok t. olvasóihoz.

Az erdélyi háziipar- és iparfejlesztő egyesület megalakult, hogy a magyar társadalmat tömörülésre szólítva fel, ipart teremtsen az egek által is iparra teremtet e szép kis hazarésznek.

Ha vannak e hazának fiai, a kik egyházaknak, iskoláknak tesznek kegyes alapítványokat és nemes erkölcsöket kívánnak oltani a néphe, nyújtsanak pár fillért a józan élet, a családiaság, a takarékoság legfőbb forrása, a lélekmentesítő munka templomának felépítéséhez.

Ha vannak, kiknek szívébe nyílik mások nyomora s jótékony egyletek, árvaházak segélyezésével enged szíve nemes sugallatának, jöjjön és tartson velünk is, hogy az ipar oktatásával kényeret adjunk az éhező kezébe és saját munkája útján im-nepi ruhával cseréljük ki a róla csingő rongyokat.

Ha vannak, kik a hazát magyarnak és boldognak akarják látni, jöjjenek és ne engedjék, hogy idegenek iparának rabszolgája legyen és idegen földre küldve vagyonát, koldussá tegye önmagát.

Ha vannak, kik adófizető országokat óhajtanának a haza számára hódítani, jöjjenek s ama külföldre küldött sokszor több milliót, mint a mennyit saját államának fizet a magyar, segítsenek benn tartani a hazában, hogy boldog legyen népe, erős és hatalmas az állam, melynek ilyen népe van. Jöjjenek és hódítsák meg Magyarországot önmaguknak.

Nem szédelgés, nem népmítás, a mit ez egylet akar; a magyartársadalmat akarja csupán szövetkezésre bírni, erőit egy nagy czélra összpontosítani; ám válasza meg e társadalom eszközeit, használja fel, mint legjobbnak hiszi erőit, de mentse meg magát, mert nincs az égnek s földnek hatalma, mely megmentse őt, ha nem segít önmagán.

Az erdélyi háziipar- és iparfejlesztőegylet pártoló tagsági díj a hat évi kötelezettséggel évi 2 frt. Alapító tagsági díj 50 frt.

Aláírások szerkesztőségünkben vidékről is elfogadhatók.

— **Nemzeti színház.** Tegnapelőtt a nyári színházban „A nagyon szép asszony“ című vig-játékot hozták szíre, meglehetősen laza, vontatott előadásban. „A nagyon szép asszonyt“ nem láttuk ugyan a színpadon, mindazonáltal Gerő Lina k. a. elég kedves jelenség volt Jeanne szerepében, ki után az egész világ bomlik. A két apaközl Montgiscart Gabányi több igyekezettel, mint sikerrel játszta; játékában nem volt elég humor, főleg pedig nem elég színezés, a mennyiben p. o. a fiát

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Scoală - BCU Cluj-Napoca.

Árlejtési hirdetés.

Ezennel közhírré tétetik, hogy az Ó-gyóres-méhesi útvonalon jelen évre előirányzott 1830 köbméter burkolat kövek termelése

f. évi június 12-én d. e. 10 órakor

helytt, a megyeházánál megtartandó szóbeli árlejtés útján ki fog adatni.

Kiküldési ár köbméterenként 89¹⁰/₁₀₀ kr.

A részletes árelemzés és árlejtési feltételek a hivatalos órákban, a megyei aljegyzői irodában megtekinthetők.

Vállalkozni szándékozók tartoznak, az árlejtés megkezdése előtt 10% bányapénzt letenni, az árlejtést vezető tisztviselő kezébe.

Kolozsmezye alispánjától.

Kolozsvárt, 1878. május 28-kán

GYARMATHY MIKLÓS, alispán.

Temesváry Mór

czipő-gyára Budapest,

királyutca 2-dik szám

Br. Orozsy-ház.

Hölgyek számára:

Regatta feltőpán chagr, vagy eborlating lakkorral.
Eborlating, vagy bőr aug. magas szárral dupla talppal és lakorral.
Eborlating feltőpán chagr, eborlating dupla talppal, lakorral magasan vágott.
Pompador topán mainzi-salonkából, duplatalppal, roccosarokkal, finoman disztve.

Urak számára:

Bőr és szövetségi czipő.
Topánok fényűzős, vagy bagaria-bőrből, szögelt és szőrt kettős talppal, igen erős.
Topánok legfinomabb chagr bőrből, disztelt lakorral és erős talppal.
Vadászcsizmák (kettős bagaria-bőrből, háromszorosan szőrt talppal).
Chagrain, vagy vikses bőrcsizmák, ráncos finom divan, magas szárral.

Megrendelések postai úton, vagy az összeg beküldése mellett a legjobban teljesítettek. Nem felszólított tárgyak későbbi kicseréltetnek. — Részletes árjegyzékek bármikor küldetnek.

(31) **ESSENTIAL TIGER CHINA SYRUP**
VON GRIMAULT & CO
APOTHEKE PARIS (15—17)

VASTARTALMU CHINA-SZÖRP

Grimault és társa parisi gyógyszereszekről.

A China-beli egyike a legkiválóbb erősítő-szereknek, a minőkkel az orvosi kincstár rendelkezik. Hatályos elve itt a vassal legelőkeltebb alakban egyesítve, és ezért tehát győződik a nők és gyermekek is könnyen megemésztik. Különböző eredményűszen alkalmazatik a **sárga, vérszegénység és a hávisztulás, rendellenesség** esetében! Üdítő és emésztő, melynek ismét erőre öhajtának, vergődni, legelőkeltebb ajánlatok a szer. — Főraktár Bécsben: Nagyban szállítára Raabe Brunónál, Bäckerstrasse 1; Róder F. Hübner, Wienstrasse 15. — Főraktár Magyarországra néző **Török József** gyógyszereszkészítő Budapest. — **Kolozsvárt: Wolf J. és Dr. Hintz G.** gyógyszereszkészítő.

SÁRGA KRISTÓF

fehérenemű és vászon raktára Kolozsvárt, Bel-középutca (kisegítő alatt.)

Van szerencsém tisztelettel tudatni n. érd. vevőimmel, hogy raktáromat mely több idő óta fennáll, egész újjan rendeztem és n. érd. vevőim előnyére áramtat tetemesen bővítettem, s legnagyobb választékban kaphatók:

Férfi fehér ingek, chifon, creton és madepolán szövethől, sima himzett és redős gallérral, vagy a nélkül 85 krtól, 3 ftr 50 krig.

Férfi színes ingek, angol oxford, creton és madepolán szövethől, 100 különböző mintára, jó színtartó 80 krtól, 2 ftr 60-ig.

Férfi alsó nadrágok (gatyák) mindennemű szabású, legjobb len és pamut vászonból 70 krtól, 2 ftr 50-ig.

Férfi legujabb gallérok és közelők 4 réti legjobb chifon szövethől párja 40 kr.

Férfi színes-szélű selyem, — len és pamut zsebkendők szegve 6 darab egy kötegben 60 krtól, 15 ftrig.

Valódi len fehérzsebkendők 6 darab egy kötegben 1 ftr 50 krtól 7 ftrig.

Legujabb szerkezetű esőernyők 1 ftr 60-tól 15 ftrig.

Férfi és színes harisnyák, len, pamut és selyemből, párja 15 krtól 1 ftr 50-ig.

Legujabb nyakkendők, kesztyűk, nadrágtartók, harisnya kótok, órasínorok sat. legutányosabb árban.

Női ingek len és pamut vászonból, sima, himzet vagy redős, 1 ftről 5 ftrig.

Női hálójék 1 ftről 5 ftrig, főkötők len és chifon vászonból 40 krtól 80-ig.

Női alsó szoknyák és nadrágok 90 krtól 7 ftrig.

Mindentéle len és pamut vászon,

fehér és színes asztalnemű,

szín-tartó

creton, oxford és madepolán

színes ingszövetek

1000 különböző mintára 24 krtól 52 krig.
100 különböző fajtájú chifon, creton és madepolán fehér ing-szövetek 80, 155 és 170 centiméter széles, 22 krtól 70 krig.

Sima, himzett és redős

len és pamut ingbetétek 25 krtól 3 ftrig.

Len és chifon himzett, strárok és betétek, kötő, varró, himző-pamutok és csémák, újjon szülöttek részére főkötők, réklük és takarók sat.

Továbbá elvállalok kiházasítás, vagy magán szükségére kívánt fehéreneműek pontos elkészítését, kitűnő szabás és jó összeállításra legnagyobb figyelmet fordítva.

Megrendeléseket nyhá bőséggel, való és újahossza papír szeleten pontos mértéke beküldése mellett saját felelősségemre azonnal teljesítek, mely esetben árat és fajtáját meghatározni kérem.

Bármely megrendelés ha nem tökéletesen kielégítő az érte fizetett összeget vissza szolgáltatom, vagy másokkal kívánára kicserélem.

Legjobb körülmények n. érd. vevőim bizalmát továbbra is kiérdemelni és azt megtartani alázatos szolgálja:

Sárga Kristóf.

A budapesti fürdőket

látogatni óhajtó vidéki közönség érdekében.

Dr. Pápay Dániel

bel- és külföldi egyetemeken oklevelezett orvos-sebész tudor, szülész, **Budai császár-fürdő** reudes orvosa és a **női betegségekben** különlegesen működő orvos **Budapestben**, rendel: a **császár-fürdőben** naponként délelőtt 8—10-ig és saját lakásán, **Pesten**, régi postaútcza 10 sz. 2—4-ig.

Valódi Wilhelm-féle

csúsz- és köszvény-ellenes

VÉRISZTÍTÓ TEA.

(Tisztítja a vért csúsz- és köszvény ellen.)

Egyetlen, biztosan ható vértisztító szernek van elismervé.

A cs. k. udvari korlát-nokság engedélyével az 1853 december 7-én kelt végzés alapján Határozottan jónak bizonyult, kitűnő hatású, sikere jeles. Ó. cs. k. Felségének legm. patente által hamisítás ellen biztosítva. Bécs, márcz. 28. 1871.

Ezen tea az egész szervezetet megtisztítja, áthítja, mint semmi másféle szer, a test részeit, a belhasználat folyton eltávolít belőle minden tisztátalan kóroanyag lerakódást; hatása is biztosan (10—15) tiszta.

Gyökeresen gyógyít csúsz, köszvényt, gyermeklábát a más idült macacs bajt, folyton genyedt sebeket, valamint nem és bőrkülső betegségeket, gőrsőket; a testen és arcon bőrsze-gyet és bujanszenyes dagadtokat.

Rendkívül jó sikere mutatott a tea máj- és lépárgánat ellen, valamint aranyeres baj-joknál, sápkórban, huves ideg-izom- és csúsz-fájdalmakban, aztán gyomorsorulásban, szélbajok-ban, altesti dugulásban, hudajokban, magtűlélési, telítetlenségi és fehérfolyásos esetekben, sat.

Szenvedősek, minők görvöl, mirigydagadt gyorsan és tökéletesen gyógyíttatnak a tea kitartó élvezete által, mert seajd, olvasztó és vízelvezető szer.

Csalhatlan bámulatos sikerek.

Wilhelm Ferencz, gyógyszerész urnak Neunkirchenben Bécs mellett.

Wochner-Feistritz (Krain), 1. október 1872.
Tekintem ur! Ismét szükségem van mintegy három csomagra önnek »vértisztító teájából«, mintán a kitűnő és »Wilhelm csúsz- és köszvény-ellenes vértisztító teának« nevűt szer kétszeri hozatala és használata után, annak jeles hatásáról meggyőződtem. Kérem a vértisztító teát postai útánvét mellett küldeni.

Tisztelettel: Jerala János, káplán.

Wilhelm Ferencz, gyógyszerész urnak Neunkirchenben Bécs mellett.

Bumenthal, Temesmegye, Magyarhon, 1. október 1872.
Kérek önnek »Wilhelm-féle csúsz- és köszvény-ellenes vértisztító teának« nevűt meggyőződésem, még három nyafából postai útánvét mellett.

Tisztelettel: Fischer Ferencz, megy. kir. postamester.

Wilhelm Ferencz, gyógyszerész urnak Neunkirchenben Bécs mellett.

Tüschkan-Pineis mellett, 1. október 1872.
Ha korábban ismerem vala önnek »csúsz- és köszvényellenes vértisztító teáját«, már rég me-nekűttem volna sok éves bajomtól, melyet egésszágon helyreállítását végett kidob-tam, gazdaságos lennék. Eddig forrártárból Prágából hozattam, de megelégedésem nem volt, ma egye-nesen önök fordulok, kérvén, hogy postai útánvétal tizenkét nyafából teát küldeni kérem, az-vekedjék.

Tisztelettel: Dilzil József.

Wilhelm Ferencz, gyógyszerész urnak Neunkirchenben Bécs mellett.

Outenstein, 1. október 1872.
Küldjön nekem minél előbb két nyafából Wilhelm-féle csúsz- és köszvényellenes vértisztító teát, mint rendszeren, postai útánvétal mellett. Látom, hogy önnek teája nélkül nem élhetek többé.

Tisztelettel: Haselsteiner Flórián, 43 sz. a. Klosterthalban.

Az oly számos elismert íratok folytatása közelebb fog következni, mert lehetetlen egyszerre mindent elmondani.

Óvás hamisítás és rászedés ellen.

Megvételem szíveskedjek a n. é. közönség törvényes védjegyére és csomagára figyelni, mely minden nyafából külső felén látható, hogy hamisítások által rá ne esendők. A valódi Wilhelm-féle csúsz- és köszvényellenes vértisztító tea csak Wilhelm csúsz- és köszvényellenes vértisztító teája nemzetközi gyártási helyreállítását végett kidob-tam, gazdaságos lennék. Eddig forrártárból Prágából hozattam, de megelégedésem nem volt, ma egye-nesen önök fordulok, kérvén, hogy postai útánvétal tizenkét nyafából teát küldeni kérem, az-vekedjék.

Egy 8 adagra osztott, orvosi utasítás szerint készített pakét ára különböző nyelven írt használati utasítá-sal együtt látható, külön gyöny. és bőségre 10 fr.

A t. közönség kényelme tekintetéből Wilhelm-féle csúsz- és köszvényellenes vértisztító tea kapható még:

Kolozsvárt: VALENTINI A. gyógyszer-nél.
Abrudbányán: Vlado N. nél.
Aradon: Tones és társánál.
Besztercezen: Kelp Frigyes, Tergovitsa és Zintzánál, Dietrich és Fleischernél.
Balázsfalván: Schiesl Károly, gyógyszer.
Brassóban: Jekelius N., gyógyszerésznél.
Földváron: Folberth Fr., gyógyszer.
Gyula-Fehérvárt: Fröhlich, gyógyszer.
Lekenzen: Scheint Fr., gyógyszer.
Maros-Vásárhelytől: Bucher Miksánál.
Nagy-Bányán: Haracek J., gyógyszer.

Nagy-Enyeden: Binder Agoston gyógyszer.

Nagy-Szebenben: Thalmyer Frigyesnél.

Románban: (Moldova) Dánly József, gyógyszer.

Szegedvárt: Tusch J. B. nél.

Szász-Régenben: Reckert Károly, gyógyszer.

Szászvároson: Reinhard J. O. gyógyszer.

Szebenben: Schimmert Chr. Fr.

Vajda-Hunyadon: Acker Frigyes

Verepatakon: Moldován Lajos

Vizaknán: Cronberg János

számhoz.

Árlejtési hirdetés.

A kolozsvári m. k. tudomány-egyetemi könyvtár helyiségek ablakai-nak tűzbiztos vastablakkal ellátása, valamint az erdélyi muzeumkertben lévő állattan intézeti főépületnek villámhárító készülékkel leendő beállítá-sa és teljes elkészítése — a nagyméltóságú m. k. vallás és közoktatási miniszter urnak 1878. május-hó 23-án 11516 szám alatt kelt intézke-désével helybenhagyott kétféle előleges költségcsatolásban megállapi-tott 1814 ftr 06 krnyi összegben, mint kiküldési áron kezdve,

folyó 1878. június-hó 8-kán délelőtt 10 órakor,

a 17-dik számú egyetemi gondnoki irodai helyiségben tartandó nyilvános árlejtésen, a m. k. államkincstár nézve legelőnyösebb ajánlatot tevő, megbízható vállalkozó útján fog eszközöltetni és biztosítani.

Vállalkozni szándékozók azon figyelemzetéssel hivatnak meg: misze-rint a megállapított 1814 ftr 06 krnyi összegnek 5%-alékát folyó kész-pénzben, vagy árfolyam szerinti forgalomban lévő hazai értékpapírban, bányapénz képen magukkal hozzák, melynek hiányában a vállalat-hoz szólni nem lehet.

A vonatkozó ügyiratok és építkezési feltételek, az egyetemi gond-noki irodában előlegesen is, bármikor megtekinthetők.

Kolozsvárt, 1878. május-hó 30-kán.

LÁPOSSY MÁRTON, m. k. e. gondnok.

Dr. Petri fertőzőellenítő szerel.

I. Fertőzőellenítő por.

A veszély, a mely nyugati Európát rápályos betegségek behurcolása által keletreli fenyegeti, a hatóságok és orvosok figyelmét inkább mint valaha a hulladék anyagok

hatályos és erőlyes fertőzőellenítésére

csaknem egyedül alkalmas prophylaktikus szerre vezet. Különösen a

dr. Petri-féle fertőzőellenítő készítmények

azok, melyek szigorú tudományos és gyakorlati tapasztalatok szerint készít-e, gyors és biztos hatást, olcsóságuk és könnyű kezelhetőségük miatt, minden más hasonló készítmények fölélt kiünnek.

(189) (2—6)

Bécs és Gráz városok tanácsai a dr. Petri-féle kezelést bizottságilag megvizsgáltat-ták, s a vélemény igen kedvezőleg ült ki; hasonlólag a legmegtisztalább bizonyítványokat állította ki a kir. városi hatóság Berlimben, a rendőri elnökség Posenben, a breslavi rendőri főnökség és városi törvényhatóság egyetese, cs. kir. fejeztetkek, számos orvosi tekintélyek és szakemberek, vasúti igazgatóságok, világhírű gyártmányok (Borsig, Schwarzkopf sat.), szá-mos kórházak, telepek, magánosok, a kusztini gazdasági bizottság sat. melyekből néhányat alább kivonatolva közlünk.

Bécs város tanácsa f. é. január óta három körletet csatornáit, személgödöreit és széké-székeit a dr. Petri-féle kezeléssel fertőtleníti.

A dr. Petri-féle fertőzőellenítő szer kaphatók:

Kolozsvárt: Biro J. gyógyszerárán.

Stájerhon, Karinthia és Krajna részére a grátz helyhez volt szíves elvállalni a szállítást.

A tanács által eszközöltetett kísérletekből kitűnik, hogy a Petri-féle fertőzőellenítő szer desodrizáló hat., s a bűzanyagok szagát tartósan elűvölti, sat.

Bécs, szeptember 26-kán 1876. A tanács aligazgató.

E kísérletekből kitűnik tehát, hogy az alkalmazott dr. Petri-féle fertőzőellenítő szer tény-leg tartós desodrizáló hatást gyakorol a bűzanyagokra, s azok fertőzőellenítésére ajánlató.

Grátz város tanácsa, ápril 2. 1878.

A valódságnak megfelelőleg bizonyítatik, hogy a dr. Petri-féle fertőzőellenítő port az itteni cs. kir. fejeztetben alkalmaztuk s meggyőződünk, hogy ezen por a bűzanyagok tartós desodrizáló eszköze.

Fegyűz-igazgatóság Grátzban, 12. márcz. 1878.

Miután tehát a dr. Petri-féle fertőzőellenítő viz igen hatályosnak bizonyult, s látszólag kielégítően hat, mint a carból-sav, e fertőzőellenítő vizek el kell ismerni fönyét, s igen aján-latónak kell azt megjelölni.

Kir. városi tanács Berlim, nov. 26. 1876.

Nem csak a fertőzőellenítés eredménye s az olcsóság folytán ajánlja magát a fertőz-leníti készlet körül a dr. Petri-féle fertőzőellenítő szer, hanem tetemes jutányossága által is a kombinált ültetési rendszer felállításával szemben, s a Petri-féle kezeléssel tehát nagy terjedést és alkalmazást jósolhatni.

Medic-chirurg. Centralblatt, XII. évfolyam, 17 sz. (1878 ápril 26).

TICHY KÁROLY, Bécs, III. Steingasse 24.

NAGY JÓZSEF arany- ezüstműves és ékszerárús Kolozsvárt,

főter br. József-ház 9 szám.

Ajánlja a n. érd. közönségnek jól berendezett és a legnagyobb csinnal kiállított **bécsi és külföldi**

arany- és ezüst ékszerárúinak dús raktárát

és kibázasítási arany- ezüst és ékszer árúit legutányosabb áron, úgy ódon

arany- ezüst és kőves tárgyakat megvesz, vagy újjakkal becserél.

(Óvásul.) Raktáramban minden egyes tárgy valódsága a m. kir. bélyeggel van hitelesítve. (400) (24—*)

Fontos gyapjutermezők- és gyapjukereskedők számára.

Alulírt társaság üzletének most megkezdődő tizedik évében elvállal mindennemű gyapjút úgy gyárszerű mosás, valamint bi-zományi eladás végett és csekély kamat mellett előlegeket ad. Raktári és biztosítási díj ingyen. A ezimünk alatt hozzánt küldött gyapjuk a pálya- és hajóállomásokról általunk szállítatnak el. Az osztályozás és mosás sorszerint gyorsan történik s egyen-kint szigorúan elkülönöztetik. Az eladás bel- és külföldi gyárosoknak a lehető legjobb árakon eszközöltetik. — Programmok kívánatra bármintesen küldetnek.

A társaság augusztus hónapban itt mindennemű gyapjút árverezést (Auctio) is szándékozik tartani, mi fölélt a közlelőbb részletek később közölhetetnek.

Előző magyar gyapjutos és bizományi részvénytársaság BUDAPESTEN.

Visontai Kovács László, elnök.

Üzlet-megszüntetés

általános kiárusítás!

A jelenlegi kedvezőtlen időviszonyok miatt, elhatároztam régen fennálló és jó hírnek örvendő

divat-árú-üzletemet véglegesen megszüntetni.

Ezen üzlet, melynek készletét csak most újítottam meg, gazdag választékkal rendelkezik, minden kigondolható divat czikkkel, selyem, gyapjú, szőr, gyapott és vászon — kelmékkel, kéz férfi- és női-fehéreneműkkel, szal-lagokkal, lábbelik, kesztyűk, asztalneműk, paplan, matrátz, pipere s számtalan itt elé nem sorolható árukkal sat. sat.

s remélem, hogy miután az **üzletfelhagyási** szándék gyors keresztülvitele tekintetéből, az árakat aránylag igen **jutányosokra, sőt tetemesen leszállítottakra szabtam,**

a n. érd. városi és vidéki női és férfi közönség minden igényének teljes meglegedésre leszek képes megfelelni.

Gámentzy János,

főter gró. Teleki Domokos-ház Kolozsvárt.